

Oglasnik

lavantinske škofije.

Vsebina. 32. Pastirski list ob sedemstoletnici lavantinske škofije. — 33. Naročila za proslavo škofijske sedemstoletnice. 34. Slostvo: Dr. Fr. Kovačič, Zgodovina Lavantinske škofije. — 35. Slomškove slike. — 36. Prevedba kronske plače katoliške župnijske duhovščine na dinarsko. 37. Ugodnosti duhovščine v Rogaški Slatini.

32.

LA VANT I N S K A · C E R K E V · V S A · V E S E L A · S L A V I · S E D E M S T O L E T N I C O .

A N D R E J ,

po usmiljenju božjem in apostolskega sedeža milosti 57.
škof lavantinski in apostolski administrator o priliki sedem-
stoletnice, odkar se je ustanovila naša škofija,

vsem svojim blagim duhovnikom in dragim vernikom pošilja nadpastirski
blagoslov v Gospodu!

Preljubljeni! Izredna radost in nenavadno vesel spomin se nam bliža, ki bo objel vse naše vernike širom škofije, jih navdal s svetim veseljem, jim napolnil srca s hvaležnostjo do ljubega Boga, ki nas je doslej ohranil v sveti veri, ki nas bo navdal s pogumom, da bomo v svesti si toliko dobrot in milosti v bodoče še bolj zavedno vršili natančno svoje verske dolžnosti in slavili hvaležno Boga za dobrote, ki jih je delil našim prednikom in tudi nam do današnjega dne. Slava in čast Bogu, ki nam je dal najbolj potrebno milost svete vere in je skozi stoletja v njej ohranil naše prednike. Mi, ki smo tako srečni, da obhajamo ta veličastni spomin sedemstoletnice naše škofije, se moramo zahvaliti Vsemogočnemu za vse dobrote, ki jih je naša staroslavna škofija sprejela tekom časa.

Toda poslušajte najprej nekaj zgodovinskih črtic.

* * *

Dne 10. maja 1928 poteče sedem sto let, kar je solnograški nadškof Eberhard II. pri Sv. Andražu v Labodski dolini ustanovil

novo škofijo, ki je po dolini dobila ime Labodska ali Lavantinska škofija. Ta sedemstoletnica nam kliče v spomin celo vrsto važnih dogodkov, ki so drveli čez našo slovensko domovino in ki so prav posebnega pomena za Slovence med Savo in Rabo, torej bivše Štajerske in Slovenske Krajine ali Prekmurja.

V prvih časih krščanstva, ko so še nad našimi deželami vladali mogočni Rimljani, sta na ozemlju današnje lavantinske škofije znani dve škofiji: v Ptujju in v Celju. Ptujsko škofijo je proslavil cerkveni pisatelj in mučenik sv. Viktorin, ki je za časa cesarja Dioklecijana umrl mučeniške smrti l. 303. Poleg Viktorina so znani še ptujski škofje Aprijan, omenjen l. 343, in Marko, katerega je okoli leta 380 spodrinil krivoverski arijanec Julij Valens, pa so ga Ptujčani spodili.

Celjska škofija se ponaša z mučenikom sv. Maksimilijanom, poleg njega so še znani celjski škofje Ivan iz l. 579, Andrej okoli 680 in Gavdencij, katerega nagrobnik je še vzdian v severno steno župne cerkve sv. Pavla ob Voljski. Našli so še tudi ostanki starokrščanske cerkve v Celju, ko so kopali temelje za sedanje poštno poslopje.

Obe škofiji, ptujška in celjska sta propadli v strašnih časih preseljevanja narodov. Čez našo zemljo je hrumelo nešteto ljudstev od Donave proti Italiji, ki so vse poteptali, požgali in razdejali, kar jim je prišlo pod nogo. Kake grozote so se takrat godile po naših krajih, nam nazorno opisuje sv. Jeronim l. 396: Groza me obhaja — pravi — če v duhu prehodim razvaline naših časov. Dvajset let in nekaj več je že, kar se med Carigradom in Julijskimi Alpami dan za dnem preliva kri. Dalmacijo, Panonijo in druge dežele pokončujejo in plenijo Goti, Sarmati, Kvadi, Alani, Huni, Vandali, Markomani. Koliko žlahtnih gospa, koliko Bogu posvečenih devic, koliko plemenitih in odličnih oseb je postalo igrača teh divjih zverin! Škofje so ujeti, duhovniki pomorjeni, cerkve porušene, k oltarjem privezani konji, svetinje svetih mučenikov raztresene. Povsod le jok in tarnanje, na vse strani vidiš tisočere podobe nemile smrti. Po-dira se rimska država!

In te grozote se niso morda zgodile le enkrat, ponavljale so se več stoletij. Kar je še preostalo, so uničili koncem 6. in začetkom 7. stoletja divji Avari in njim zaslužnjeni naši pradedje, pogan-ski Slovenci. V naši deželi je ostala le strašna puščava; kar je moglo, je bežalo proti morju in v Italijo, s seboj so nesli dragocenosti in sv. ostanke (relikvije). Izginili sta ptujška in celjska škofija, oziroma njuna škofa sta zbežala v Istro, kjer se je nekaj časa nadaljevala ptujška škofija v Pičnu, celjska (in potem ljubljanska ali emonska)

pa v Novem gradu. Ščasoma se je pozabilo, kje so te škofije imele svoj prvotni sedež.

Dočim naši pradedje v svoji novi domovini niso imeli nobenega duševnega središča, ker je bilo vse uničeno, se ob vratih Italije dviga bolj in bolj Oglej, na severu pa Solnograd. Iz teh dveh središč se je polagoma širilo krščanstvo med Slovence, ki so tako postali odvisni od Ogleja in Solnograda, torej od tujih središč. Cesar Karol Veliki je leta 811 razsodil, naj bo Drava meja med solnograško nadškofijo in oglejsko patrijarhijo. Kar je bilo slovenske zemlje na levi strani Drave, je prišla pod oblast nemških solnograških nadškofov, vse slovensko ozemlje desno od Drave, torej Štajerska med Dravo in Savo, Kranjska in Goriška, pa je bilo pod oblastjo oglejskih patrijarhov, ki so bili izprva sami Nemci, pozneje pa Italijani.

Na celem slovenskem ozemlju ni bilo nobene škofije in nobenega drugega višjega duševnega središča, tako smo Slovenci bili politično in cerkveno popolnoma odvisni od tujcev. To je bila naša nesreča. Le za kratko časa je v 9. stoletju posijalo k nam prijaznejše solnce, ko je sv. Metod postal panonski nadškof in je njegovi oblasti bilo podrejeno današnje Prekmurje, Mursko polje, pa spodnje Slovenske in Ljutomerske gorice s starodavnim Ptujem. Toda sv. Metoda so kmalu pregnali sovražni Nemci, Solnograd ni pripustil, da bi Slovenci imeli svojo škofijo. Med tem so se naši pradedje že pokristjanili in nastale so v naših krajih prve cerkve. Toda okoli leta 896 so se v Podonavju stalno naselili divji Madjari, ki so slovensko prebivalstvo večinoma poklali; malo število prekmurskih Slovencev je ostanek nekdanj mnogoštevilnih podonavskih Slovencev. Madjari so uničili vse, kar se je zadnjih sto let bilo napravilo. Leta 900 ni bilo med Donavo in Dravo nobene cerkve več; po več dni hoda se ni drugega videlo, nego dim in razvaline. Preko današnje lavantinske škofije so Madjari leto za letom vihrali proti Italiji, požigali in ropali, ljudi ubijali ali jih v sužnost vlačili. Šele po letu 955 so začeli Madjare potiskati iz naše dežele. Ko so se nekoliko pomirili in pod Štefanom I. pokristjanili, se je pri nas začela splošna obnova; nastajale so nove vasi, trgi in pozneje mesta, začele so se zidati cerkve v takrat običajnem romanskem slogu, ki se pozna najbolj po polkrožnem loku pri oknih in vratih. Nekako do 1140 so se uredile naše prve župnije, iz katerih so se kakor od matic kesneje ločile poznejše župnije. Imenujemo prve župnije pražupnije ali tudi nadžupnije. Te so bile silno obsežne, ponekod večje, kakor sedanje dekanije.

Med tem so nastali v naši deželi tudi prvi samostani. Med leti 1085—1091 je bil ustanovljen benediktinski samostan pri Sv. Pavlu

v Lavantinski dolini, ki je za našo zgodovino zelo važen; dobil je obsežno ozemlje v Dravski dolini in v Slov. goricah, celo okoli Radgone in Ljutomera. Ta red je naselil mnoge kraje in ustanovil cerkve. Prvi samostan v obsegu današnje lavantinske škofije je nastal okoli leta 1140 v Gornjem gradu, istotako benediktinskega reda. V Žički dolini pri Konjicah je mejni grof Otokar I. okoli leta 1160 ustanovil kartuzijanski samostan. Na tleh nekdanjega rimsko-nemškega cesarstva je bil to prvi samostan tega reda. Drug kartuzijanski samostan je nastal nekoliko pozneje v Jurkloštru. Tudi sinovi sv. Dominika in sv. Frančiška so že nekaj desetletij po njuni smrti dobili svoje samostane na ozemlju današnje lavantinske škofije. V Ptujju so se leta 1230 naselili dominikanci, minoriti pa v Celju in v Ptujju, v Studenicah je pa nastal ženski samostan dominikank. Ti in drugi samostani so bili zelo važni za versko in prosvetno življenje v naših krajih. Dokler je vladal v njih red in pravi duh, so svetili ljudstvu z lepim zgledom, vzdrževali so šole, gojili znanosti in umetnosti.

Ko so nastale nove naselbine, vasi, mesta in trgi ter se ustanovile župnije, solnograški nadškofje niso mogli sami upravljati svoje ogromne nadškofije, zato je nadškof Gebhard že leta 1070 ustanovil na Koroškem krško škofijo, ki je na Spodnjem Štajerskem dobila obsežna posestva bogoljubne vdove blažene Heme Pilštanjske. Leta 1218 je pa nadškof Eberhard II. ustanovil na Srednjem Štajerskem v Sekovi sekovsko škofijo, deset let pozneje, dne 10. maja 1228 je isti nadškof ustanovil še eno škofijo pri Sv. Andražju v Lavantinski dolini, po kateri je škofija dobila ime. Na binkoštni pondeljek dne 14. maja 1228 je bil v bavarskem mestu Straubingu ob Donavi zelo slovesno posvečen prvi lavantinski škof Ulrik I. Po obsegu je bila nova škofija manjša kakor današnje dekanije; od njenega prvotnega ozemlja spada sedaj k lavantinski škofiji le marenberška dekanija in pa Dravograd. Tudi dohodki so bili zelo revni, škofje dolgo časa niso imeli pri Sv. Andražju niti svojega stanovanja, temveč so morali prebivati zunaj mesta v nekem solnograškem gradiču.

Lavantinski in sekovski škofje so z naprej kot nadškofovi namestniki izvrševali škofovska opravila na Štajerskem in Koroškem. Celo patrijarhi so včasih pooblastili lavantinskega škofa, da je tudi desno od Drave obiskoval in posvečeval cerkve in opravljal druga škofovska opravila. Tako sta škofa Lenart in Filip I. leta 1510 in 1535 posvetila celo vrsto cerkev levo in desno Drave, ki so jih bili Turki prejšnja leta oskrunili. Sicer je pa lavantinska škofija ohranila svoj majhen obseg do leta 1786. Ker škofje niso imeli s svojo majhno škofijo veliko opraviti, so jih avstrijski vladarji rabili kot svoje na-

mestnike in poslanike na tujih dvorih. Med temi je znamenit zlasti Jurij III. Stobej pl. Palmaburg, ki je vladal lavantinsko škofijo leta 1584—1618. Takrat so graščaki skoraj vsi odpadli od katoliške cerkve in postali luterani, z njimi so potegnili tudi meščani in tržani po večjih mestih in trgih. Luteranski pastori so na nezaslišan način sramotili in grdili katoliško cerkev in nje naprave. Prej ali slej bi poluteranjeni graščaki tudi ljudstvo na deželi prisilili k luteranstvu. Trije znameniti škofje so takrat odvrnili od naše domovine luteransko kugo: ljubljanski škof Tomaž Hren, sekovski škof Martin Brenner in lavantinski Jurij Stobej. Le-ta je bil namestnik štajerskega nadvojvoda Ferdinanda ter je kot tak zavrnil gonjo luteranskih pastorejv in dosegel, da jih je nadvojvoda izgnal iz svojih dežel.

V 17. stoletju so pri nas začeli izvajati blagonosne odloke tridentinskega cerkvenega zbora in začela se je splošna verska obnova. Skrbelo se je bolj za dober duhovniški naraščaj; novi redovi, frančiškani v Brežicah in v Nazarju, kapucini v Celju, v Mariboru, v Ptujju in Radgoni so pridno misijonarili in skušali izboljšati nravno življenje v mestih in na deželi. Ustanovljale so se nove bratovščine in stare obnavljale, nastale so mnoge župne in podružne cerkve, nekatere od njih spominjajo na strašne kužne čase. Toda proti sredini 18. stoletja je začel zopet pihati veri in cerkvi sovražen veter, ki je dosegel svoj vrhunec ob času cesarja Jožefa II. 1780—1790. Jožef II. je pri nas zatrl skoraj vse samostane, pustil je le kapucine v Celju in frančiškane v Brežicah in v Nazarju, pa minorite v Ptujju. Samostansko imetje je bilo zaplenjeno, knjižnice so zvozili na Dunaj in v Gradec, mnogo knjig pa uničili, monštrance, kelihe in drugo razprodali. Odprava samostanov je pomenila za naše kraje veliko izgubo, ker po samostanih je bilo marsikateremu slovenskemu mladenci mogoče, da se je izšolal, sedaj je to odpadlo.

Pač pa so ob času Jožefa II. nastale mnoge nove župnije, ker so stare bile preobsežne. Že tridentinski cerkveni zbor je naročil, naj se osnujejo nove župnije, kjer so ljudje preveč oddaljeni od svoje župne cerkve ali imajo pretežavno pot do nje. Zato so že v dobi katoliške obnove v 17. stoletju nastale mnoge nove župnije, prav posebno je pospeševal ustanovitev novih župnij med Dravo in Savo goriški nadškof Mihael Attems kot naslednik oglejskih patrijarhov. Leta 1751 je bil namreč oglejski patrijarhat zatrt in mesto njega za avstrijske dežele patrijarhata ustanovljena nadškofija v Gorici. Tako je sedanji lavantinski del med Dravo in Savo prišel pod goriške nadškofe. A le dva goriška nadškofa sta vladala nad našo deželo, že omenjeni Mihael Attems in pa Rudolf Edling. Leta 1786 je namreč cesar Jožef II. izvedel veliko izpremembo v razmejitvi škofij. Solnograški nadškof se je moral odpovedati škofijskim pra-

vicam na Štajerskem in Koroškem, za štajerske Nemce so ustanovili kar dve škofiji, novo v Leobenu in pa sekovsko, ki je svoj sedež prestavila v Gradec in pod svojo oblast dobila graško in mariborsko okrožje. Tako so Slovenci v graškem in mariborskem okrožju prišli pod oblast sekovskega škofa in sicer tudi na desni strani Drave, sedanje dekanije Marija Magdalena v Mariboru, Hoče in Zavrče v Halozah. Slovence celjskega okrožja so pa pridelili lavantinski škofiji, pod katero je prišlo tudi velikovško (slovensko) okrožje na Koroškem. Dotlej majhna lavantinska škofija je dobila sedaj velik obseg, poleg treh nemških dekanij je imela 17 slovenskih na Koroškem in Spodnjem Štajerskem, sedež škofije pa je bil ob skrajnem severnem robu in je zveza med škofom in spodnjestajerskimi dekanijami bila zelo otežkočena. Povečana škofija je imela še druge nemajhne težave. Na celem ozemlju lavantinske škofije ni bilo do leta 1809 niti ene gimnazije, kjer bi se, večinoma revni, slovenski mladeniči mogli šolati za duhovski stan. Dokler sta južni del Koroške in celjsko okrožje spadala pod patrijarhat in pod goriške nadškofe, so naši kraji dobivali dovolj duhovnikov iz Kranjskega in Goriškega, celo iz Furlanije. Sedaj je lavantinska škofija bila navezana na samo sebe. Nastalo je velikansko pomanjkanje slovensčine zmožnih duhovnikov, in to ravno takrat, ko je jožefinska reforma pomnožila župnije, samostane pa ukinila. Takrat je vladal lavantinsko škofijo Vincenc Jožef grof Schrattenbach, ki se je vsled teh in drugih težav odpovedal škofiji, a jo je na prošnjo lavantinske duhovščine leta 1795 zopet prevzel, pa je zadel na enake težave, kakor prvokrat. +

Vsepovsod je čutilo, da so razmere v lavantinski škofiji nevdržne in da se Slovincem dela velika krivica, ker jih je nad 200.000 bilo izročeni nemški sekovski škofiji, kjer se na potrebe in želje Slovencev niso nič ozirali. Delali so se opetovano poskusi, da bi se sedež lavantinske škofije preselil kam na Štajersko, v Celje, v Slov. Bistrico, v Ptuj ali v Maribor, toda vedno so zadeli ob nepremagljive težave. Leta 1848 pa je božja Previdnost dala lavantinski škofiji za škofa moža, ki se je z jekleno voljo lotil tega težavnega vprašanja. Ta mož je bil blagi Anton Martin Slomšek, ki je slovensko ljudstvo z besedo in dejanjem umstveno in moralno dvignil. Po nepopisnih težavah je dosegel, da se je škofovski sedež prestavil v Maribor ter sekovski Slovenci po veliki večini združili z ostalimi štajerskimi Slovenci pod žezlom lavantinskih škofov. V sedemstoletni zgodovini lavantinske škofije je pač najslovešnejši trenutek, ko je na angelsko nedeljo dne 4. septembra 1859 Slomšek slovesno vzel v posest svojo novo stolnico v Mariboru. Ko bi Slomšek ne bil storil ničesar drugega, kakor da je končno uredil vpra-

šanje slovensko-štajerske škofije, bi bil eden največjih škofov lavantinskih, za pravo ustvaritelj nove škofije. Šele sedaj se je izpolnilo, kar bi se bilo moralo izvršiti že pred 1000 leti. Nadšeststoletna zgodovina lavantinske škofije se je sedaj zaključila in začela se je nova doba. Ostalo je le prejšnje ime škofije in vrsta škofov se nepretrgoma šteje naprej, sicer pa je lavantinska škofija povsem nova.

Toda za škofa in škofljane so sedaj nastopile tudi nove in težke naloge. Vsepovsod se je kazala praznina, trebalo je v kratkem času nadomestiti, kar so dolga stoletja tujega vladanja zamudila in opustila. V škofiji se je zlasti pogrešalo dijaško semenišče, bogoslovno učilišče, pa razni redovi in dobrodelne naprave.

Slomšek se je krepko poprijel dela; njegovo veliko požrtvovalnost so posnemali duhovniki in verniki ter pripomogli, da se je v Mariboru storilo vsaj najnujnejše za škofijsko prestolnico, za bogoslovno učilišče pa tudi dijaško semenišče za stari in novi del škofije (Maksimilijanišče in Viktorinišče). Ker je pa Slomšek komaj tri leta vladal v Mariboru, ni mogel v tem kratkem času izvršiti vseh svojih velikih načrtov v povzdigo prenovljene škofije, pač pa je njegovo delo nadaljeval njegov nekdanji gojenec in naslednik Jakob Maksimilijan, ki je končno uredil dijaško semenišče ter mu znatno pomogel še po svoji smrti, ker ga je določil za glavnega dediča svojega imetja. Že prva leta Stepišnikove vlade so se naselile v Maribor tudi Šolske sestre, ki imajo za vzgojo naše ženske mladine velikanske zasluge.

Pod njegovim naslednikom Mihaelom so se zaporedoma vršili škofijski cerkveni zbori, da bi se uredile notranje zadeve v upravi škofije in ukrenilo potrebno proti nevarnostim novejšega časa. Pod vlado škofa Napotnika sta sledila drug za drugim dva dogodka, ki sta vsekala škofiji globoke rane. Najprej iz tujine iz političnih razlogov zaneseno nezaslišano hujskanje za odpad od katoliške cerkve, t. im. „pročodrimsko gibanje“, ki je mnogo duš potegnilo v brezno krivoverstva in brezverstva. Še se to ni poglelo, pa je leta 1914 izbruhnila svetovna vojska z vsemi svojimi grozotami. Agitatorji pročodrimskega gibanja so uporabili to priliko, da dosežejo svoje namene. Začelo se je strašno preganjanje in zapiranje Slovencev, posebno slovenske duhovščine, odpadi so zopet poskočili. Pa tudi drugače je svetovna vojna napravila naši škofiji neizmerno škode v gmotnem in duševnem oziru. S prisilnimi posojili so uničili skoraj vse ustanove in dohodke mnogih župnij. Kako je plakala ljudska duša, ko so jemali iz zvonikov zvonove, ki so nam leta in leta naznanjali vesele in žalostne dogodke! Cerkve so jih morale dati za sramotno ceno, po vojni pa za drag denar kupovati nove.

Še hujšo škodo je pa svetovna vojna napravila v duševnem in moralnem oziru.

Med vojno je zelo trpela vzgoja; manjkalo je očetovske strogości, matere so bile preobložene z delom, šolski pouk je bil pomanjkljiv, ker so učitelji bili v vojaški suknji in so radi pomanjkanja delovnih moči otroci morali doma pomagati pri delu. Strašno se je med vojno razpasla stara slovenska pregreha, grdo pijančevanje in za njim se je vlekla cela vrsta pregreh. Omajalo se je družinsko življenje, zelo je poskočilo število naravnost zverinskih zločinov. Od Italijanov se je k nam zaneslo prej neslišano bogokletje.

Za versko obnovo se je že marsikaj storilo, a mnogo ran je še nezaceljenih. S hvalevredno požrtvovalnostjo so ljudje v večini župnij nabavili nove zvonove in poskrbeli za olepšavo hiše božje, prav posebno so Lavantinci pomogli na noge našemu dijaškemu semenišču, katerega je svetovna vojna s svojimi prisilnimi posojili skoraj ugonobila. Če pomislimo, koliko malopridni ljudje potratijo denarja za popivanje, pravdanje in razne druge nepotrebne reči, nas mora to izpodbujati, da z radostnim srcem darujemo, kar moremo, tudi za dobre namene, v čast božjo in v blagor bližnjega.

H koncu še omenimo, da je lavantinsko škofijo v sedmih stoletjih upravljalo 57 škofov, od teh sta dva bila po dvakrat lavantinska škofa, eden pa je bil sicer imenovan, pa je ni nastopil.

Prvi domačin, ki je znal tudi slovenski, je bil škof Zimmerman, ki je vladal ravno pred 100 leti, poprej so bili na lavantinski stolici sami tujci, grofje in baroni. Kutnar in Slomšek pa sta bila prva, ki ju je rodila kmetska mati. Toda najznamenitejši v dolgi vrsti lavantinskih škofov je Slomšek.

Ljubi verniki! Ko smo se tako ozrli nazaj na sedemstoletno zgodovino lavantinske škofije, katero nam je zanimivo in temeljito opisal naš učenjak, gospod konzistorijalni svétnik in profesor bogoslovja dr. Franc Kovačič v obširni, pravkar dotiskani knjigi, čutimo tembolj, koliko hvaležnost smo dolžni božji Previdnosti, ki nas je zbrala v to škofijo ter nas tako ohranila v pravi veri in v krščanskem življenju. Tej škofiji se imamo tudi zahvaliti, da se nismo izgubili med drugimi narodi, ampak smo si obvarovali do današnjih dni svoj materinski jezik. Saj je priznано dejstvo: Ako bi ne bilo lavantinske škofije, in bi se njen sedež ne bil prenesel v Maribor, bi bila tukaj ljudska govorica, pa tudi državna meja najbrž drugačna.

Prav in primerno je torej, da škofijsko sedemstoletnico dostojno proslavimo. Smo bolj ubogi; ne moremo se kosati z bogatimi na-

rodi, ki ob takšnih prilikah prirejajo šumne, veličastne, dragocene slovesnosti. Iskrena moja želja pa je, da bi sedemstoletni jubilej pomenil za škofijo utrditev duš v sveti veri in obnovitev src v krščanskem življenju.

V to svrho naj bi se poleg zahvalne službe božje, ki se bo vršila v mariborski stolnici na dan sedemstoletnice, to je 10. maja, v ostalih cerkvah po škofiji pa naslednjo nedeljo, 13. maja t. l., prirejale skozi vse leto, do 31. decembra 1928, posebne cerkvene pobožnosti, kakor so sveti misijoni, tridnevnice, duhovne vaje, posvečenja družin presv. Srcu Jezusovemu, skupna sv. obhajila . . ., vse v spomin škofijskega jubileja.

Prosil sem svetega Očeta, naj podelijo pod navadnimi pogoji popoln odpustek vsem, ki se bodo udeležili omenjene zahvalne službe božje, ali bodo ob drugih cerkvenih jubilejnih slovesnostih vsaj pri eni pridigi in sveti maši. — Čim dojde ugoden odgovor, bom dal to pravočasno razglasiti.

Izven cerkve naj naše vrle krščanske organizacije svoje prireditve postavijo v znamenje škofijske sedemstoletnice. Vodstvo Prosvetne zveze mi je naznanilo, da bo razposlalo vsem svojim podružnicam osnutek primerne govora o zgodovini lavantinske škofije. Prav tako! Naj se pridno uporablja priložnost, da se bo pri spominu na preteklost vprihodnje vedno bolj uveljavljalo Slomškovo načelo: Prava vera bodi vam luč, materin jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike!

In kaj naj — razen omenjene knjige „Zgodovina lavantinske škofije“ — na zunaj varuje poznejšim rodovom spomin na sedemstoletnico naše vladikovine? — Ob zadnji izmeni stoletja so bile v vseh naših župnijskih cerkvah na evangeljski strani glavnega altarja vzdane spominske plošče z latinskim napisom, ki se glasi v prevodu: 1900, Kristus Bog človek živi, kraljuje, zapoveduje, 1901. Letos bomo dne 10. maja pritrtili v stolnici na stebru južne ladje umetno izklesano marmorno ploščo s kronogramom:

eCCe

InCreVIt eCCLesIa LavantIna :

septeM saeCVLIS peraCtIs

IVbILat

(Glej, narastla je cerkev lavantinska: po sedmih stoletjih obhaja jubilej). Lepo bi bilo, ako bi se oskrbele vsaj v dekanijskih cerkvah, na listni strani altarja, četudi preproste ploščice z istim napisom, ali z onim, ki stoji na čelu tega pastirskega lista.

Časten spomin na to znamenito leto bi tudi bil, ako bi se mogla izvršiti nujna in prepotrebna popravila na Slomškovi stolni

cerkvi. Žal, da primanjkuje sredstev za temeljito obnovo. Zgodilo se bo, kar bo z božjo pomočjo mogoče.

Končno je tiha želja vseh ljubiteljev domače škofije, da bi naše bogoslovno semenišče sčasoma dobilo nov, zdravstvenim zahtevam primeren dom. Začeli so v ta namen prihajati prvi darovi. Ali in na kakšen način naj se uvede večja akcija v to svrhu, o tem (kakor tudi o spominskih ploščicah) se bodo izrekli mnogočastiti gospodje dekani in dekanijski upravitelji, katere vse vljudno in v ljubezni vabim, da zanesljivo pridejo dne 10. maja t. l. v Maribor ter se udeležijo zahvalne službe božje v stolnici, potem slavnostnega zborovanja v dvorani bogoslovnega semenišča, in opoldne skromnega skupnega kosila v škofijskem domu. Ni izključeno, da bo bival ta dan v naši sredi tudi papeški nuncij v Belgradu, prevzvišeni gospod Hermenegild Pellegrinetti.

Dragi duhovni sobratje in ljubi verniki! Ko stopamo v novo, osmo stoletje naše duhovne matere, lavantinske škofije, sklenimo, da bomo neutrudljivo vršili dolžnosti, ki nam jih nalaga naša vera, naš stan, naš poklic. Vse, kar storimo, bodi storjeno s čistim namenom, v čast božjo in v blagor duš. Uspehi našega dela in prihodnja usoda škofije — vse to je v božjih rokah. Eno pommimo: Kakor gine dan za dnevom, leto za letom, stoletje za stoletjem, tako je vse človeško delo minljivo, kdor pa stori voljo božjo, ostane vekomaj. (I. Jan. 2, 17).

Da bodo sadovi našega dela trajni, neminljivi, večni: ostanimo neomajno zvesti Bogu, sveti veri, sveti Cerkvi!

V tem sklepu naj nas potrdi blagoslov Boga vsemogočnega, Očeta in Sina in Svetega Duha, ki pridi nad nas in vselej pri nas ostani. Amen.

V Mariboru, na belo nedeljo, dne 15. aprila.

† Andrej,
škof lavantinski.

Opomba. Ta pastirski list naj čč. gg. dušni pastirji preberejo vernikom s prižnice 3. in 4. povelikonočno nedeljo, to je 30. aprila in 6. maja t. l., ter naj jih povabijo k obilni udeležbi pri zahvalni službi božji in h goreči molitvi za blagor lavantinske škofije.

33.

Naročila za proslavo škofijske sedemstoletnice.

V dostojno proslavo 700 letnice lavantinske škofije naj se priredi naslednje:

1. V sredo, dne 9. maja t. l.: Po večni luči polurno slovesno zvonjenje v vseh farnih in podružnih cerkvah škofije.

2. V Mariboru, v četrtek, 10. maja, ob 9 uri predpoldne: Slovesni vhod cerkvenih dostojanstvenikov in slavnostnih udeležencev v stolnico. — Tam: slav-

nostna pridiga (g. kanonik Makso Vraber). — Pontifikalna sveta maša z zahvalno pesmijo; k „Te Deum“ naj se zvoni pri vseh cerkvah mariborskega mesta.

Po cerkveni slovesnosti zborovanje dekanov v dvorani bogoslovnega semenišča.

3. **V župnijskih cerkvah razen stolnice, v nedeljo, 13. maja:** Zahvalna služba božja s primerno pridigo, slovesno sveto mašo ter zahvalno pesmijo „Te Deum“.

4 **Do konca leta 1928:** Sveti misijoni, tridnevnice, duhovne vaje, posvetitve družin in druge pobožnosti v spomin škofijskega jubileja; zlasti naj se širi Apostolstvo mož.

5. Priporočajo se prosvetne prireditve iz istega naslova.

V Mariboru, dne 18. aprila 1928.

† Andrej, m. p.
škof.

34.

Slovstvo.

Zgodovina Lavantinske škofije (1228—1928). Ob 700 letnici njene ustanovitve spisal prof. dr. Franc Kovačič. Maribor 1928. Založil Lavantinski kn. šk. ordinariat. Tisk Tiskarne sv. Cirila. Vel. 8°. Strani XVI+491 in 40 listov slik.

Ob 700 letnici naše škofije je spisal priznani naš učenjak in strokovnjak knjigo, ki bo v čast, kakor njemu samemu, tako lavantinski vladikovini. V njemu lastni prikupljivi obliki nam zanimivo in poljudno pripoveduje dogodke na sedanjem ozemlju te škofije od začetka krščanstva do današnjih dni. Pisatelj je porabil in samostavno predelal vse dostopne mu vire in ustvaril kritično-praktičen pripomoček prihodnjim zgodovinarjem, pa časten spomenik vsega, kar se je v lavantinski škofiji zgodilo tekom 7 stoletij. Žalostni in veseli dogodki, ki so prišli nad našo domovino, so nanizani v tej knjigi. Ni župnije, ki bi v njej ne bila omenjena, in v glavnih potezah je orisano vse zunanje in notranje cerkveno življenje. Zelo želim, da bi se knjiga, ki jo krasé mnoge lepe ilustracije, čimbolj razširila med duhovščino in vernim ljudstvom. Razposlala se bo vsem župnijskim uradom za župnijske arhive, oziroma knjižnice. Znesek za te izvode naj se krije iz cerkvene blagajne ter vpošlje po položnici, ki bo pridejana vsaki knjigi.

Cena za lično vezan izvod je Din 150.—, za broširan pa Din 130.—. Ta cena niti ne bo krila tiskarskih in knjigoveznih stroškov, razen, če bi se vsa izdava razprodala. Zato bodo gg. duhovniki storili prav, če bodo knjigo sami naročali, pa priporočali nje nakup vsaj v premožnejših lajiških krogih.

Maribor, 20. aprila 1928.

† Andrej, m. p.
škof.

35.

Slomškove slike.

Prosvetna zveza v Mariboru, je oskrbela prav lepo, večbarvno sliko služabnika božjega škofa Antona Martina Slomška v velikosti 29/25 cm, primerno za šolske sobe, društvene in druge javne dvorane. Slika bi naj bila obenem spomin na 700 letnico Slomškove škofije, in bo nosila na spodnjem robu tudi tozadevno označbo. Zavoljo tega domoljubnega namena, in ker bo nekaj odstotkov izkupička teklo v Slomškov beatifikacijski sklad, se nakup te slike priporoča. Ceno in pogoje nabave bo razglasila Prosvetna zveza, oziroma uredništvo „Naš Dom“.

36.

Prevedba kronske plače katoliške župnijske duhovščine na dinarsko.

Glasom došlega obvestila velikega župana mariborske oblasti z dne 2. aprila 1928 V. br. 38/5 je gospod minister za vere z odlokom od dne 27. marca 1928 št. 1047 poročil naslednje:

„Na osnovu čl. 330 Finansijskog zakona za 1927/28. god. i Uredbe o predvdenju na dinarske kongrualne pripadnosti parohijskog sveštenstva sa krunskim kongrualnim pripadnostima od 11. februara 1928. god. K. D. R. Br. 21200 rešavam, da se sa danom 1. aprila 1927. god. rimo i grko katoličkim parohijskim sveštenicima, koji svoje plate na osnovu postojećih propisa, primaju u krunama, isplaćuju ove u dinarima al pari. Podjedno rešavam, da se u tu svrhu, preko nadležnih Finansijskih vlasti, doznače i stave na raspoloženje niže navedenim Velikim Županima sledeći krediti po partiji 384/1 budžeta za 1927/28. god. i to: Velikom Županu Mariborske oblasti 1,000.000 (jedan milijon) dinara.

U isto vreme ovlašćujem navedene Velike Župane, da kao naredbodavci II. stepena izdaju naloge za isplatu ovim kreditima i o izvršenim doznakama izveste Ministarstvo Vera.“

37.

Ugodnosti duhovščine v Rogaški Slatini.

Ravnateljstvo zdravilišča Rogaška Slatina naznanja z dopisom od 11. aprila 1928 šte. 290/28, da imajo tam vsled odloka Oblastnega odbora mariborske oblasti z dne 23. februarja 1928 št. I B 4955/27 izven glavne sezone, to je od 1. maja do 15. junija in od 1. do 30. septembra t. l. vsi duhovniki kraljevine SHS 50 odstotni popust pri stanovanju, kopelih in taksah.

Pravica od tega popusta, ki velja brezizjemno le za dobo 4 tednov, se mora dokazati s pravnoveljavnimi svedočbami. Nakaznice za popust se dobijo v pisarni pri ravnateljstvu.

Lavantinski škofijski ordinariat v Mariboru,

dne 21. aprila 1928.